NAME INDEX
SCHOOLDATE

USHAIRI

1. 2007

(Lazima)

Soma shairi hili kasha maswali yanayofuata

1. Tohara,usimwazie,mwanamke,
Tohara, usikaribie,mwili wake,
Tohara, usiifikie,ngozi yake,
Tohara ya mwanamke,katwaani siwazie!

2. Tohara, hiyo haramu,adha kwake,
Tohara, ni kubwa sumu,si kufu yake,
Tohara, ni za kudumu,dhara zake,
Tohara ya mwanamke,katwaani siwazie!

3. Tohara,kile kijembe,usikishike,
Tohara, yule kiumbe, si haki yake,
Tohara,usimtimbe,kwayo makeke,
Tohara, usimtimbe,kwayo makeke,
Tohara ya mwanamke, katwaani siwazie!

4. Tohara,ni tamaduni,usiyashike,
Tohara,ati uzimani,ajumuike,
Tohara, umaaluni,kwa mwanamke,
Tohara ya mwnamke,katwaani siwazie!

5. Tohara, akijifungua,ataabike,
Tohara, yaweza ua,hufa wanawake,
Tohara, inausumbua,uhai wake,
Tohara ya mwanamke,katwaani siwazie!

6. tohara, na siku hizi,haya uyashike,
Tohara, gonjwa umaizi,lije limshike,
Tohara, ageuke uzi,huo mwili wake,
Tohara, ya mwanamke, katwaani siwazie!

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

7. Tohara, nasisitiza,mwanamke,
Tohara, inaibeza,hadhi yake,
Tohara, inadumaza,fikira yake,
Tohara ya mwanamke,zamu yake ipitile!

a) Eleza dhamira ya msanii katika shairi hili (alama 2)

……

……

……

……

……

b) Fafanua madhara manne ya tohara kwa mwanamke (alama 4)

……

……

……

……

……

……

c) Taja na ueleze mbinu mbili za kifasihi zilizotumika katika shairi (alama 4)

……

……

……

……

……

……

d) Kulingana na mshairi mwanamke hupashwa tohara kwa nini? (alama 2)

……

……

……

……

……

e) Andika ubeti wa sita katika lugha natahri (alama 4)

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

……
……
……
……
……
……

f) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumika katika shairi

i. Adha

……
……
……

ii. Usimtimbe

……
……
……

g) Upashaji wa tohara kwa mwanamke ni mojawapo ya maswala ibuka katika jamii yetu.Taja maswala ibuka mengine mawili yanayohusu mwanamke. (alama 2)

……
……
……
……
……

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

2. 2009

USHAIRI

Jibu swali la 2 au la 3

Soma shairi hili kasha ujibu maswai yanayofuata

KIBARUWA*: Abdilatif Abdalla*

Kwenye shamba hilo kubwa asilani hakunyi mvuwa!
Ni kwa mitilizi ya jasho langu ndiyo hunweshazewa
Kweye shmba hilo kubwa sasa imeshaiva kahawa
Na binuze ni matone ya damu yangu niliyotowa
Ndipo mte ukatipuza!

Buni hiyo itakaangwa buni hiyo itapondwapondwa
Buni hiyo itasagwa na buni hiyo itafyondwafyondwa
Bali itabaki nyeusi kama ngozi yangu kibarurwa

Waulize ndege nyimbo nyanan watutumbuizao
Iulize na mito kwa furaha maji itiririkao
Uulize na upepo mkali kwa ghadhabu uvumao -
Viulize:Ni nani araukae na mapema kuzitema mbuga na kuzilaza?
Viulize: Ni nani akweaye minazi tangu kuchapo hadi lingiapo giza?
Viulize: Ni nani abebeshwaye mizigo hadi maungo yakageuka shaza?
Halafuye hana faida moja apatayo wala malipo yanayotosheleza-
Isipokuwa kusundugwa na kutupiwa matambara na vyakula vilivyooza?
Viulize: Ni nani huyo nii nani!

Viulize: Ni nani ayalimaye mashamba na kuyapaliliya

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

Na mimea kochokocho ikajaa kwa uzito ikajinamiya?
Hatimaye nani atajirikaye mali yakammiminikiya
Akaota na kitambi kama mja mzito wa miezi tisiya
Na akaongeza magari na wanawake kutoka na kuingiya?
Viulize: Ni nani huyo ni nani?

Na hao ndege kwa nyimbo nyanana watumbuizao
Nayo hiyo mito kwa furaha maji itiririkao
Na huo upepo mkali wenye ghadhabu uvumao
Vyote hivyo vitatu vitakujibu kwa umoja wao;
"Ni kibaruwa manamba ndiye mtendaji hayo!"

(a)Eleza dhamira ya shairi hili (alama 2)

……

……

……

……

(b)Kwa kutoa mifano, eleza aina mbili za idhini ya kishairi alizotumia mshairi (alama 4)

……

……

……

……

……

(c)Kwa kurejelea ubeti wa tatu taja na ueleze tamathali ya usemi na mbinu ya kimuundo iliyotumika (alama 4)

……

……

……

……

……

(d)Huku ukitoa mifano, eleza kwa kifupi mwelekeo wa mshairi kuhusu vibarua. (alama 4)

……

……

……

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

……

……

……

(e)Andika ubeti wa tano katika lugha **ya** nathari. (alama 4)

……

……

……

……

……

……

(f)Onyesha utata wa maana katika matumizi ya **Kibaruwa Manamba** (alama 2)

……

……

……

……

3. 2009

Soma shairi hili kasha ujibu maswali yanayofuata:

Kila Mchimba Kisima

Musa mzenga

1. Tenda utendapo tendo, tenda tendo kwa hekima,
   Liandamane nwenenndo, sawa na yako kalmia,
   Kalmia yenye upendo kufurahisha mtima,
   Kila mchimba kisima, budi huingia mwenyewe.

2. Utendapo la faraja, tendo ni yako salama,
   Ya kukupa kila tija, na ushindi wa daima,
   Lupate njema daraja, duninani ni kiyama,
   Kila mchimba kisima, budi huingia mwenyewe.

3. Utendapo la miuja, tendo ni yako nakama

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

Ya kukutia harija, hasara kukuandama,
Usione afuwaja, mwanzo na yako hatima,
Kila chimba kisima, budi huingia mwenyewe

4. Nakwambia uelewe, pulika ninayosema,
Si ari ya mwenginewe, kumuonya kwa lazima,
Mtu hufunza mwanawe, kwanza ajue heshima,
Kila mchimba kisima, budi huingia mwenyewe.

5. Nisipokwambia wewe, kukufunza kila jema,
Kusudi nikuongowe, uepukwe na tuhuma
Matusi ndimi nipawe, ila na kila lawama,
Kila mchimba kisima, budi huingia mwenyewe.

6. Hii si heri ujuwe, matusi kunigandama,
Hadhi usiniuzuwe, hamithilishwa na nyama,
Fikiri moyo utuwe, nikupapo taaluma
Kila mchimba kisima, budi huingia mwenyewe

7. Shika tena utamvuwe, wasia huu ni mwema,
Matendo usipunguwe, mazuri kutenda hima,
Yatende ubarikiwe, upawe na taadhima,
Kila mchimva kisima, budi huinia mwenyewe

8. Yakupasa uchunguwe, kila jambo kulipima,
Upime ufafanuwe, mambo yote kwa alama,
La kuwaka ulijuwe, pia lii la kuzima,
Kila mchimba kisima, budi huingia mwenyewe

(a) Eleza maudhui ya shairi hili (alama 4)

……

……

……

……

(b) Ujumbe unaowasilishwa shairi hili una hadhira lengwa tate. Zitaje na utoe mifano. (alama 6)

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

……
……
……
……
……
……
……
……

(c) Eleza umuhimu wa kipokeo kinachotumiwa katika shairi hili. (alama 4)

……
……
……
……
……

(d) Andika ubeti wa tano kwa lugha ya nathari. (alama 4)

……
……
……
……
……

(e) Eleza maana ya msamiati ufuatao kama ulivyotumiwa katika shairi:
(i) afuwaja

……
……
……

(ii) taaluma (alama 2)

……
……
……

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

4. 2010

Soma shairi hili kisha ujibu maswali yanayofuata. **Dhamiri yangu**

Dhamiri imenifunga shingoni.
Nami kama mbuzi nimefungwa
Kwenye mti wa utu. Kamba ni fupi
Na nimekwishachora duara.

Majani niwezayo kufikia yote nimekula.
Ninaona majani mengi mbele yangu
Lakini siwezi kuyafikia: kamba, kamba.

Oh! Nimefungwa kama mbwa.
Nami kwa mbaya bahati, katika
Uhuru kupigania, sahani ya mbingu
Nimeipiga teke na niigusapo kwa mdomo
Mbali zaidi inakwenda na siwezi tena
Kuifikia na hapa nilipofungwa
Nimekwishapachafua na kuhama siwezi.

<u>Kamba isiyoonekana haikatiki.</u>
Nami sasa sitaki ikatike, maana,
Mbuzi wa kamba alipofunguliwa, mashamba
Aliharibu na mbwa aliuma watu.
Ninamshukuru aliyenifunga hapa
Lakini lazima nitamke kwa nguvu "Hapa nilipo sina uhuru!" (E. Kezilahabi)

(a) Taja mambo manne ambayo mshairi analalamikia. (alama 4)

……
……
……
……
……

(b) Kwa nini mshairi haoni haja ya yeye kuwa huru? (alama 2)

……
……

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

……

……

(c) Eleza rnaana ya mshororo ufuatao kama ulivyotumiwa katika "Kamba isiyoonekana haikatiki." (alama 2)

……

……

……

……

(d) Taja na utoe mifano ya aina mbili za tamathali zilizotumika katika shairi hili. (alama 4)

……

……

……

……

……

(e) Kwa kutoa mifano miwili, eleza jinsi matumizi ya mishata yanavyojitokeza katika shairi hili.

……

……

……

……

……

……

(f) Andika ubeti wa pili kwa lugha nathari. (alama 4)

……

……

……

……

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

……

……

5. 2012

SEHEMU D: USHAIRI

Jibu swali la 6 au la 7.

Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.

Said A. Mohamed: *Mbele Ya Safari*

1 Ilipoanza safari, ilianza kwa dhiki
Tulishikana kwa ari, kwenda safari ya haki
Tukawa ni majabari, nyoyo zisitaharuki
Tukajizatiti

2 .Njaa ikawa thabiti, na kiu kutamalaki
Nasi tulitia dhati, tusijali kuhiliki
Ingawa mbele mauti,dhila na mingi mikiki
Tulijizatiti

3. Huu mwisho wa safari,tukaambiwa ni haki
Shangwe kwetu na fahari, utumwa hatuutaki
Kuwa mbele ya safari, juhudi iliyobaki
Tulijizatiti

4. Ile ilikuwa ndoto, mwisho wake mafataki
Nguvu zimechomwa moto,sahala ‘mekiiwa dhiki
Wagombania kipato, utashi haukatiki
Na kutabakari

5. Msafara ukasita, kwenye mlima wa haki
Kijasho kinatuita. mlima haupandiki
Basi sote 'kajipeta, kukikwea kilima hiki
Twataka hazina

6.Tukiwa migongo wazi,tukainama kwa shaki.
Tukawa'chia ukwezi, kialeni wadiriki
Wakapanda bila kazi, kuteremsha miliki
Wakaitapia

7. Wakafikia makazi. ya pumbao na ashiki
Huko wakajibarizi, kwenye raha lakilaki
Wakaisahau ngazi, ya umma ulomiliki
Mbele ya safari

8. Na hazina yetu sote, kuishusha hawataki
Wamo wanatema mate, kwa umati halaiki
Imezima nia yote, kiza hakitakasiki
Mbele ya safari

©Pyramid Assignments 0722614502/0733494581 All subjects, All topics available

(a) Eleza safari inayorejelewa katika shairi hili. (alama 2)

……
……
……
……
……

(b) Onyesha kinaya cha safari inayozungumziwa. (alama 6)

……
……
……
……
……
……
……
……

(c) Taja na ueleze bahari mbili za shairi hili ukizingatia: (alama 4)

(i) mizani;

……
……
……

(ii) vina.

……
……
……

(d) Andika ubeti wa saba kwa lugha ya nathari. (alama 4)

……

……

……

……

……

……

……

……

(e) Eleza umuhimu wa aina mbili za uhuru wa kishairi zilizotumiwa katika ubeti wa sita. (alama 4)

……

……

……

……

……

7. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.

1. Wakati tunywapo chai hapa upcnuni
Na kuwatazama watoto wetu
Wakicheza bembea kwa furaha
Tujue kamba ya bembea yetu imeshalika
Na bado kidogo tutaporomoka

2. Kulikuwa na wakati ulinisukuma juu
Nikaenda zaidi ya nusu duara
Kulikuwa na wakati nilikudaka
Ulipokaribia kuanguka
Na kulikuwa na wakati tulibebana kwa zamu
Mmoja wima akisukuma mwingine amekaa

3. Wakati huo, japo tulipaa mbele na nyuma
Tulicheka kwa matumaini yaliyotiwa chumvi
Na kisha tukaongozana jikoni kupika chajio
Ilikuwa adhuhuri yetu

4 Sasa tukisubiri ndoto tusizoweza kuzitekeleza tena
Tumalizie machicha ya chai yetu ya jioni
Bila ya kutematema na kwa tabasamu
Na baada ya hapo tujilambe utamuutamu
Uliobakia kwenye midomo yetu

5 Tukikumbuka siku ilee ya kwanza
Tulipokutana jioni chini ya mwembe
Tukitafuta tawi zuri gumu
La kufunga bembea yetu
Naye mbwa Simba akisubiri

6. Lakini kabla hatujaondoka kimyakimya
Kukamilisha nusu duara iliyobaki
Tuhakikishe vikombe vyetu ni safi

(E. Kezilahabi)

(a) Fafanua maana ya kijuujuu na maana ya kitamathali ya shairi hili. (alama 6)

……

……

……

……

……

……

……

……

(b) Bainisha matumizi ya vipengele vifuatavyo katika shairi: (alama 6)

(i) Usimulizi:

……

……

(ii) Usambamba;

……

……

…

(iii) Taswira.

……

……

(c) Tambulisha mzungumzaji (nafsi-neni) katika shairi hili. (alama 2)

……

……

(d) Fafanua toni ya shairi hili. (alama 4)

……

……

……

……

……

(e) Eleza maana ya mshororo: "Tuhakikishe vikombe vyetu ni safi." (alama 2)

……

……